

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره پنجاه و نهم - ۳۰ مرداد تا ۵ شهریور ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۶ شهریور ۱۴۰۰

بنام خداوند جان و خرد

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره پنجاه و نهم - ۳۰ مرداد تا ۵ شهریور ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۵۹

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۶ شهریور ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: میثاق دولت سیزدهم با مردم: شناسایی و مدیریت تعارض منافع..... ۲
- برنامه‌های خاندوزی برای مدیریت تعارض منافع چیست؟..... ۷
- پرسش از وزیر بهداشت جدید درباره برنامه مدیریت تعارض منافع..... ۷
- تعارض منافع در ساختار وزارت بهداشت مشهود است..... ۸
- بازار سرمایه؛ تقویت شفافیت و مدیریت تعارض منافع..... ۸
- تعارض منافع ساختاری در نظام سلامت..... ۹
- تعارض منافع در انتصاب عضو جدید هیئت مدیره باشگاه آلومینیوم..... ۹
- راهکارهای وزیر بهداشت برای مدیریت تعارض منافع: ساختار و مدیران..... ۹
- راهکارهای وزیر اقتصاد برای مدیریت تعارض منافع امیدبخش است..... ۱۰
- تاسیس سازمان نظام مهندسی پزشکی و احتمال بروز تعارض منافع..... ۱۰
- وزیر بهداشت با تعارض منافع در این وزارتخانه مقابله کند..... ۱۱
- مصادیق تخلفات حرفه‌ای و انتظامی در بخشنامه تعارض منافع شهرسازی..... ۱۱
- آموزش و پرورش، وزارتخانه‌ای با بیشترین تعارض منافع..... ۱۲
- انتشار گزارش تعارض منافع در حوزه سلامت توسط مرکز پژوهش‌ها..... ۱۲
- راهبردهای کلان برای مدیریت تعارض منافع در مجلس..... ۱۳
- تعارض منافع؛ عامل کمبود و گرانی دارو..... ۱۴
- تشکیل کمیته مبارزه با فساد و تعارض منافع در وزارت کار و رفاه اجتماعی..... ۱۵
- شورای شهر، نمونه‌ی خالص تعارض منافع..... ۱۵
- تحلیل فضای مجازی: نظرات دوگانه در مورد وزیران پیشنهادی..... ۱۶

درآمد: میثاق دولت سیزدهم با مردم: شناسایی و مدیریت تعارض منافع

سعید هراسانی

اولین جلسه کابینه دولت سیزدهم همراه با قرائت میثاق نامه ده بندی هیئت دولت با مردم ایران بود. این میثاق را می توان به عنوان پایه های راهبردی و اصولی دولت سیزدهم دانست و آن را به فال نیک گرفت. در بند چهارم این میثاق نامه آمده است «فسادستیزی و نفی مطلق روابط ناسالم اداری، شناسایی زمینه های فسادزا و **تعارض منافع** و اقدام قاطع، سریع و مؤثر در جهت رفع آن ها» یکی از تعهدات اعضای کابینه در برابر ملت ایران است. قرار گرفتن دستور کار مدیریت تعارض منافع در این میثاق نامه مسلماً نشان از توجه دولت سیزدهم به آن به عنوان یک اولویت اساسی در پیشبرد سیاست های دولت و حکومت است.

آن چنان که پیش بینی می شد، مسئله تعارض منافع که از ابتدای رقابت های انتخاباتی توسط اکثر نامزدها مورد توجه قرار گرفته بود، به عنوان یک دستور کار رسمی در نظام حکمرانی شناخته شده و تلاش ها برای مدیریت آن بیشتر خواهد شد. برجسته سازی تعارض منافع به عنوان یک چالش جدی در نظام حکمرانی ایران از سال ۱۳۹۶ آغاز شد و حالا هر چه جلوتر می رویم اهتمام برای ورود عملی به آن بیشتر می شود. با توجه به عدم تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع دولت دوازدهم در مجلس های دهم و یازدهم، وزرا و مسئولان آن دولت در قالب بخشنامه های دستگاهی سوت شروع مدیریت تعارض منافع را دمیده اند اما حالا دولت سیزدهم است که باید با پیگیری تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس، امکان مدیریت را در تمام دستگاه های دولتی و عمومی فراهم کند.

تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع به عنوان اولین گام از میثاق دولت سیزدهم

بیش از دو سال از تقدیم لایحه مدیریت تعارض منافع به مجلس یازدهم شورای اسلامی و سه سال از اعطای این لایحه به مجلس دهم می گذرد و سرنوشت آن هنوز برای پیگیری کنندگان آن نامشخص است. دولت دوازدهم لایحه مدیریت تعارض منافع را در اواخر دوره دهم مجلس شورای اسلامی به آن تقدیم کرد، اما با چنین گفته شد که لایحه مدیریت تعارض منافع با لایحه بودجه همراه شده و پس از آن نیز مجلس درگیر انتهای دوره خود است، در نتیجه مجلس دهم از بررسی لایحه پرهیز کرد و بررسی آن به مجلس یازدهم سپرده شد.

در مجلس یازدهم نیز لایحه مدیریت تعارض منافع هیچ گاه در دستور کار قرار نگرفت. با آنکه دولت دوباره لایحه را تقدیم مجلس کرد و مسئولان مختلف دولت چندین بار تقاضای اعلام وصول و بررسی لایحه را کردند، اما مجلس به آن وقعی ننهاد و **طرح مدیریت تعارض منافع** را در دستور کار خود قرار داد. هر چند وضعیت بررسی طرح مدیریت تعارض منافع نیز نامشخص است.

با توجه به عدم تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس دستگاه‌های مختلف دولت به‌طور جداگانه در قالب بخشنامه‌هایی مدیریت تعارض منافع در دستگاه‌های خود را پیگیری کردند. اولین مدیریت بخشی تعارض منافع از دل وزارت راه و شهرسازی بیرون آمد. پس از آن نیز بخشنامه‌هایی در سازمان بهزیستی کشور، وزارت آموزش و پرورش، سازمان منطقه آزاد ماکو، وزارت نیرو و در انتها سازمان تأمین اجتماعی ابلاغ شد.

اگرچه مدیریت تعارض منافع در سطح بخشی با موفقیت‌های چشم‌گیری مواجه بود، اما واقعیت آن است که بدون وجود یک قانون مادر هر نوع تلاش در سطح دستگاه‌ها عقیم مانده و با کوچک‌ترین تغییر مدیریتی با ناکامی مواجه خواهد شد. بررسی تجربه دستگاه‌ها در مدیریت تعارض منافع نشان می‌دهد در تمامی موارد با مقاومت سازمانی مواجه شده و به دعوای حقوقی در دیوان عدالت اداری منتهی خواهد شد. بخشی از مفاد این بخشنامه‌ها در تعارض با قوانین دیگر قرار گرفته و در مجموع احتمال شکست تلاش‌ها بسیار افزایش می‌یابد.

بر این اساس، اگر قرار است وزرای کابینه دولت رئیسی به میثاق خود با مردم در زمینه مدیریت تعارض منافع عمل کنند، بدون تردید این امر، در اولین گام نیازمند تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع به‌عنوان قانون مادر در مجلس شورای اسلامی است. بدون وجود چنین قانونی هر تلاشی برای مدیریت تعارض منافع با موانع بی‌شماری مواجه خواهد بود. بنابراین، اگر دولت برای مدیریت تعارض منافع عزمی راسخ دارد، به‌عنوان گام اول باید تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی را در دستور کار خود قرار دهد.

گام‌های طی شده برای مدیریت تعارض منافع

میثاق‌نامه دولت به‌صورت صریح شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع در دستگاه‌های کشور و سپس اقدام قاطع برای مواجهه با آن را مورد توجه قرار داده است. اخیراً مرکز پژوهش‌های مجلس «مصادیق تعارض منافع در حوزه سلامت» را منتشر کرده است. این گزارش در سال ۱۳۹۷ تدوین شده بود و اکنون پس از سه سال منتشر شده است. مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه نیز از سال ۱۳۹۸ تاکنون به شناسایی مصادیق تعارض منافع در حدود ۱۴ حوزه پرداخته است. نظام بانکی، برنامه‌بودجه، حوزه انرژی (برق)، مسکن و شهرسازی، محیط‌زیست، مدیریت پسماند، آموزش و پرورش، سازمان‌های خیریه، سازمان تأمین اجتماعی، صندوق‌های بازنشستگی، سازمان بهزیستی، حوزه تعاون و سازمان فنی و حرفه‌ای از جمله این موارد است.

علاوه بر شناسایی مصادیق تعارض منافع در این حوزه‌ها، این مرکز به‌طور مداوم و پیگیر نتیجه اقدامات دستگاه‌های مختلف در مدیریت تعارض منافع را مورد بررسی قرار داده است. بدیهی است هر نوع اقدام برای مدیریت تعارض منافع در این دولت باید با استفاده از تجربه‌های پیشین طرح‌ریزی شود. استفاده از این تجربه‌ها و انتشار الگوهای موفق به سایر حوزه‌ها می‌تواند به دستاوردی شگرف در عملی ساختن میثاق اعضای دولت با مردم را در پی داشته باشد.

مسیرهایی با اهداف یکسان

بانک جهانی چهار مدل سازمانی مدیریت تعارض منافع در بخش عمومی را معرفی کرده است. بسته به اینکه بافت سازمانی دستگاه‌های عمومی در یک کشور به چه صورتی تنظیم شده است هرکدام از این مدل‌ها می‌تواند بهترین دستاوردها در پی داشته باشد.

مدل اول مبتنی بر عدم تمرکز دفاتر مدیریت تعارض منافع و واسپاری مسئولیت مدیریت تعارض منافع به دستگاه‌های مختلف است. هر سازمان به شیوه مناسب ساختار سازمانی خود و در قالب خاص خود نظام مدیریت تعارض منافع را طراحی می‌کند. برای مثال یک سازمان ممکن است نظام مدیریت تعارض منافع را در دفتر اخلاق آن سازمان مستقر کند و دستگاه دیگر این مسئولیت را به دفتر بازرسی خود بسپارد. علاوه بر این، دستگاه‌ها می‌توانند مدل خاص خود را نیز تعمیم دهند. یک دستگاه می‌تواند برای مدیریت تعارض منافع ساختار جدیدی به سازمان اضافه کند، دستگاهی دیگر می‌تواند با تشکیل کمیته‌ای متشکل از افراد مسئول، مدیریت تعارض منافع را بر عهده بگیرد.

مدل دوم مبتنی بر یک سازمان اصلی در دولت است که در هر دستگاه یک دفتر اخلاق مستقر می‌کند. سازمان مستقل از تمام دستگاه‌ها ذیل نهاد ریاست جمهوری فعال است و در هر دستگاه دفتری مستقر می‌کند. در مدل سوم تمام دستگاه‌ها به صورت مستقیم به نهاد مدیریت تعارض منافع متصل می‌شوند. تفاوت عمده این مدل با مدل دوم در آن است که نهاد متولی مدیریت تعارض منافع مستقل از دولت است. از نظر گزارش بانک جهانی خطر عمده‌ای که چنین مدلی را تهدید می‌کند، عدم تکافوی بودجه اختصاصی به این سازمان است.

در نهایت مدل چهارم مبتنی بر یک نهاد متولی مدیریت تعارض منافع در مرکز و دفاتر اقماری آن در سایر بخش‌های کشور است. به عبارتی به جای آنکه مدیریت تعارض منافع در سطح سازمانی بالا برود، در هر شهرستان یک دفتر محلی مدیریت تعارض منافع (و مبارزه با فساد) وجود داشته و تمام دستگاه‌های بخشی مستقر در آن شهرستان در تعامل با آن دفتر محلی به مدیریت تعارض منافع می‌پردازند.

مقایسه لایحه مدیریت تعارض منافع با این مدل‌ها نشان‌دهنده شباهت بیشتر با مدل دوم است. البته یک تفاوت اساسی در این میان وجود دارد. در مدل ارائه شده توسط بانک جهانی یک دفتر مستقل به‌عنوان دفتر اخلاق وظیفه مدیریت تعارض منافع در دستگاه را بر عهده دارد، اما در لایحه مدیریت تعارض منافع این مسئولیت به کمیته‌ای متشکل از مسئولان مرتبط سپرده شده است. با توجه به اینکه موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در هر دستگاه به‌نوعی منحصر به فرد است، استفاده از مدل مطرح شده در لایحه کارآمدی بیشتری در ایران دارد، اما مناسب است دولت برای اجرای بهتر مدیریت تعارض منافع به ایجاد دفاتر مستقر اقدام کند.

ضرورت همراه ساختن بدنه اداری

آن‌چنان‌که پیش‌تر نیز توضیح داده شد، هرگونه تلاش برای مدیریت تعارض منافع با مقاومت سخت سازمانی مواجه خواهد شد. بنابراین دولت در پیشبرد مواجهه با مدیریت تعارض منافع باید گام‌هایی را بردارد. بخشنامه مدیریت تعارض

منافع در وزارت راه و شهرسازی، بخشنامه مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران و بخشنامه مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش با شکایت کارکنان دولت در دیوان عدالت اداری مواجه شد.

این موضوع صرفاً در ایران و در سطح ملی مطرح نیست. برای مثال در [چارچوب پیمان نامه سازمان ملل در تغییر اقلیم](#) نیز مقاومت کشورهای توسعه یافته برای تدوین چارچوب مدیریت تعارض منافع که توسط کشورهای در حال توسعه پیشنهاد شده بود به وضوح به چشم آمده است. این کشورها با تمام قوا به دنبال خارج کردن موضوع تدوین چارچوب مدیریت تعارض منافع برای اجرای بهتر توافقات پیمان نامه تغییر اقلیم از دستور کار بودند. اگرچه این موضوع با اصرار کشورهای دیگر از دستور کار خارج نشد، اما نکته مهم آن است که تمام ذی نفعانی که از تدوین و اجرای یک سیاست متضرر شوند در مقابل آن مقاومت خواهند کرد. نظام اداری ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست. بانک جهانی مجموعه‌ای از اقدامات را پیشنهاد می‌کند:

- فرهنگ سازمانی باز برای شناسایی و مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع ایجاد کنید.
- افشای اطلاعات مالی اصلی‌ترین شیوه مواجهه با تعارض منافع است.
- آگاهی را افزایش دهید، ظرفیت و ارتباطات لازم در نظام مدیریت تعارض منافع را ایجاد کنید.

نکته مهم آن است که تا زمانی که بدنه اداری ضرورت مدیریت تعارض منافع را به درستی درک نکند، امکان موفقیت سیاست‌های مدیریت تعارض منافع تقلیل می‌یابد. راه اصلی به مشارکت گرفتن بدنه نظام اداری در طراحی سیاست‌های مدیریت تعارض منافع است. ایجاد هم‌مدلی اعضای سازمان برای مواجهه با پیامدهای ناشی از تعارض منافع موجب تبدیل شدن مدیریت تعارض منافع به یک هنجار می‌شود. در صورتی که عدم افشای موقعیت تعارض منافع در یک سازمان تبدیل به ناهنجاری شود، آنگاه می‌توان اطمینان یافت که سیاست‌های مدیریت تعارض منافع به خوبی کار می‌کنند.

ایجاد فضای نهادی برای عملکرد مناسب نظام مدیریت تعارض منافع

دستگاه‌های اداری یک اکوسیستم پیچیده را تشکیل می‌دهند که تمام زیرسیستم‌های آن با یکدیگر در تعامل هستند. از طرف دیگر، هنجارها، رویه‌ها و عملکردها از یکدیگر گسیخته نبوده و در کنار یکدیگر فضای اداری کشور را می‌سازند. همان‌طور که قبلاً نیز بیان گردیده است، قوانین مدیریت تعارض منافع در کشورهای توسعه یافته در کنار اجزایی نهادی همچون شفافیت اطلاعات، آزادی رسانه‌ها، قانون حمایت از سوت زنها، مدیریت خزانه یکپارچه، مدیریت اداری کارآمد و مشابه آن است.

به عبارت دیگر قوانین مدیریت تعارض منافع در کشورهای خارجی تنها یک بخشنامه بدون امکان عملیاتی شدن نیست. برای مثال اگر، عقد قرارداد دولتی با خویشاوندان ممنوع است، شناسایی مصادیق آن از طریق شفافیت اطلاعات رسانه‌های آزاد ممکن است. گروه‌های مدنی و رسانه‌ها در میان اطلاعات افشاشده می‌گردند و روابط میان طرف‌های قرارداد را پیدا می‌کنند. در صورتی که چنین روابطی کشف شود، با اتکا به قانون مدیریت تعارض منافع امکان پیگرد

متخلفان فراهم می‌شود. بنابراین بدیهی است که بدون وجود یک ساخت نهادی کارآمد ایجاد نظام مدیریت تعارض منافع کمک چندانی به ما نخواهد کرد.

علاوه بر این، تأکید لایحه و طرح مدیریت تعارض منافع بر موقعیت‌های شخصی تعارض منافع است. بدون اصلاح ساختارها و تنظیم‌گری فرایندهای اداری و توجه صرف به موقعیت‌های شخصی تعارض منافع، اگرچه فساد به طور نسبی و در سطح فردی حل خواهد شد، اما عدم کارآمدی ناشی از موقعیت‌های تعارض منافع نهادی مرتفع نخواهد شد. به زبان ساده جلوگیری از شکل دادن به موقعیت‌های نظارت بر خود، قاعده گذاری برای خود و غیره موضوعات دارای اولویت هستند که از طریق تنظیم‌گری فرایندها قابل پیگیری است. به عنوان مثال اینکه درآمد پزشکان متکی بر درمان القائی نباشد از طریق قواعد محدودیت و منع و بخشنامه‌های مدیریت تعارض منافع مرتفع نخواهد شد، بلکه نیازمند تنظیم مجدد فرایندهای بخش سلامت است. این مثال را می‌توان به تمام موقعیت‌های دیگر نیز تعمیم داد.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 حجت‌الله عبدالملکی، وزیر تعاون کار و رفاه اجتماعی در نخستین نشست اعضای شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی تحول راهبردی این وزارتخانه، از تشکیل دو کمیته شامل ضابطه زدایی و تمرکز زدایی و کمیته مبارزه با فساد و تعارض منافع در زیرمجموعه‌های آن خبر داد.

 کیومرث سرمدی، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس، اظهار داشت: ذینفعان سازمان غذا و دارو را فعالان این رشته تشکیل می‌دهند و انتظار این است که جهت پرهیز از تعارض منافع، فعالان این صنعت در پست‌های کلیدی سازمان غذا و دارو مورد استفاده قرار نگیرند، اما در کمال تعجب شاهدیم که تمام مدیران میانی و رده‌های بالای سازمان را همواره فعالان صنعت داروسازی کشور تشکیل می‌دهند.

 بهرام عین‌اللهی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در جلسه رای اعتماد گفت: برای مقابله با تعارض منافع در حوزه درمان و بهداشت در دو حوزه می‌توانیم عمل کنیم، نخست اینکه ساختار نظام سلامت به گونه‌ای تعریف شود که تعارض منافع در آن وجود نداشته باشد و دوم اینکه از مدیران ارشد شایسته استفاده شود.

 گزارش تعارض منافع در حوزه سلامت توسط مرکز پژوهش‌های مجلس پس از ۳ سال منتشر شد. این گزارش در سال ۹۷ تهیه شده و به مصادیق و راهکارهای مدیریت تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان در سه سطح زیرساخت‌های نهادی، اطلاعاتی و مدیریت تعارض در سطوح عالی پرداخته است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی ۶ شهریور ۱۴۰۰

برنامه‌های خاندوزی برای مدیریت تعارض منافع چیست؟

مشرق نیوز (نماینده مجلس و عضو کمیسیون برنامه و بودجه) - ۳۱ مرداد ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

در برنامه‌های ارائه شده توسط سید احسان خاندوزی وزیر پیشنهادی امور اقتصادی و دارایی در دولت سیزدهم به موضوع مدیریت تعارض منافع توجه شده و آمده است:

«بخش مهم پیش رفتن اصلاحات اقتصادی در اقتصاد ناشی از منافع مدیران وزارتخانه هاست که در دولت قوی لازم است تدابیر زیر در دستور کار قرار گیرد:

۱- تلاش در جهت شمول کامل سامانه ستاد، شفافیت تمام قراردادهای بزرگ در شرکتهای دولتی و شفافیت انتصابات بخش عمومی

۲- شناسایی و مدیریت تعارض منافع فردی و ساختاری در زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی

۳- الزام کارکنان موثر وزارتخانه و سازمان‌های متبوع به ثبت داوطلبانه موقعیت‌های تعارض منافع و استفاده حداکثری از مشارکت‌های مردمی برای مدیریت تعارض منافع».

خاطر نشان می‌گردد در برنامه ارائه شده توسط وزیر پیشنهادی امور اقتصادی و دارایی، به راهبرد «شفاف سازی و ارتقای بهره‌وری در مدیریت دارایی‌ها و شرکت‌های دولتی» هم اشاره شده و توضیحاتی درباره برنامه‌های خاندوزی برای تحقق این راهبرد ضد فساد آمده است.

✉ مشرق نیوز

پرسش از وزیر بهداشت جدید درباره برنامه مدیریت تعارض منافع

علیرضا عباسی (نماینده مردم کرج، اشتهارد و فردیس) - ۳۱ مرداد ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

علیرضا عباسی در بررسی صلاحیت وزیر پیشنهادی بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان مخالف خطاب به عین‌اللهی گفت: در قانون و اسناد بالادستی افق ۱۴۰۴ ما باید در منطقه و خاورمیانه و در کشورهای همسایه از نظر پزشک عمومی، متخصص و دندانپزشک رتبه اول را داشته باشیم اما تا این قسمت فاصله زیادی داریم که این موضوع به تعارض منافع برمی‌گردد. مشخص کنید چه برنامه‌ای برای رفع تعارض منافع دارید و چگونه قرار است با تعارض منافع برخورد کنید. تعداد دانشجویان در دانشگاه‌ها محدودیت دارد و این به دلایل تعارض منافع است که در این حوزه وجود دارد، برنامه شما برای رفع این مشکل چیست؟ ما حدود دو سال است که با یک پاندمی مواجه شده‌ایم. یک از راه‌های علاج این پاندمی واکسن بود. دو مجموعه باسابقه در کشور داشتیم موسسه پاستور و سرم‌سازی رازی اما متأسفانه این دو مجموعه به هر دلیلی نتوانستند آن چنان که باید و شاید کار خود را انجام دهند و واکسن تولید کنند. آیا در مجموعه سرم‌سازی رازی تعارض منافع باعث شد که مجموعه سرم‌سازی عقب بماند و ما امروز مشکل در واکسن داشته باشیم.

✉ خبرگزاری ایلنا

تعارض منافع در ساختار وزارت بهداشت مشهود است

کیومرث سرمدی (عضو کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۱ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

کیومرث سرمدی در جریان بررسی صلاحیت وزرای پیشنهادی دولت سیزدهم در اختاری با استناد به اصل سوم قانون اساسی، گفت: تعارض منافع نه تنها در ساختار ستادی وزارت بهداشت و درمان بلکه در سازمان‌ها و معاونت‌های تحت امر آن چون سازمان غذا و دارو دیده می‌شود. ذینفعان سازمان غذا و دارو را فعالان این رشته تشکیل می‌دهند و انتظار این است که جهت پرهیز از تعارض منافع، فعالان این صنعت در پست‌های کلیدی سازمان غذا و دارو مورد استفاده قرار نگیرند، اما در کمال تعجب شاهدیم که تمام مدیران میانی و رده‌های بالای سازمان را همواره فعالان صنعت غذا و داروی کشور تشکیل می‌دهند. با وجود آنکه در عنوان سازمان غذا و دارو ابتدا به واژه غذا اشاره شده و بخش مهمی از فعالیت‌های این سازمان مربوط به حوزه غذا است، اما همواره مدیران سازمان غذا و دارو طبق قانونی نانوشته از میان داروسازان انتخاب شده‌اند، این امر حتی درباره معاونان غذا و داروی دانشکده‌های علوم پزشکی کشور نیز صادق است. از سوی دیگر حضور مقام‌های سازمان غذا و دارو در هیات مدیره‌های شرکت‌های غذایی و دارویی و رفت و آمد بین بخش خصوصی و دولتی، باعث شده است احتمال جهت دهی تصمیم‌گیری‌ها به نفع شرکت‌های خاص افزایش یابد. امیدواریم بهرام عین‌اللهی گزینه پیشنهادی وزارت بهداشت پس از اخذ رای اعتماد از سوی مجلس به موضوع غذا و دارو ورود و توجه کند.

✉ خبرگزاری ایرنا

بازار سرمایه؛ تقویت شفافیت و مدیریت تعارض منافع

علی غیاثیان (کارشناس اقتصادی) - ۱ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ کلیات تعارض منافع

تعارض منافع بزرگترین دلیل عدم شفافیت تمام بنگاه‌های اقتصادی کشور از بنگاه‌های خرد تا کلان، از خصوصی تا دولتی و خصوصی است. متأسفانه برخی مدیران علاقه دارند در سایه عدم شفافیت کارهای خود را پیش برده و منافع خود و هیئت مدیره را تا جایی که می‌توانند بر منافع شرکت در ارجحیت قرار می‌دهند. به همین علت وضعیت بسیاری از شرکت‌های بزرگ غیرشفاف است و از همه مهم‌تر عملکرد این شرکت‌ها تحت نظارت دستگاه‌های نظارتی نیز قرار ندارد تا خطاهای آنها به حداقل ممکن برسد.

به عنوان فردی که سال‌ها در هلدینگ‌های تخصصی مشغول بودم و مسائل و مشکلات آنها را از نزدیک لمس کرده‌ام می‌گویم؛ در دسترس‌ترین و سریع‌ترین راهکار ایجاد شفافیت در همه کشورها برای هلدینگ‌ها و شرکت‌های بزرگ حضور در بازار سرمایه است. بازار سرمایه، در گام نخست، عملکرد شرکت را در دیدرس دستگاه‌های نظارتی، مردم و کارشناسان قرار می‌دهد. همچنین، سپه‌مردن مردم در منافع شرکت‌ها باعث حساسیت در عملکرد آنها شده و هر اقدام کلان در این شرکت‌ها باید همراه با جوابی قانع‌کننده برای سهامداران باشد.

علاوه بر آن گزارش‌های ماهانه، سه ماهه، ۶ ماهه و یک ساله به صورت مستمر در سامانه "کدال" بارگذاری می‌شود که باعث می‌شود مردم و سهامداران خرد و کلان وضعیت شرکت را به راحتی نظارت و بررسی کنند.

✉ شبکه اطلاع‌رسانی مانا

تعارض منافع ساختاری در نظام سلامت

محمد رضایپور (دبیر هسته حکمرانی سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران) - ۳۰ مرداد ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

بخش اصلی مشکلات ساختاری نظام سلامت ما مربوط به تعارض منافع ساختاری است. زمانی که چرخه نظام سلامت ما مبتنی بر درمان و منفعت افراد سیستم در بیمار شدن باشد، عمده‌تاً سلامت جامعه با گردش کار افراد در تعارض قرار می‌گیرد. مسئله بعدی نیز بحث تعارض منافع است. آقای دکتر عین‌اللهی در بخش خصوصی فعالیت‌هایی را داشته و دارند و در بیمارستان نگاه فعال بوده‌اند و این جای بررسی دارد. از لحاظ قانونی طبق ماده ۷۴ برنامه ششم توسعه، فعالیت در دو بخش دولتی و خصوصی محل آسیب است و همان تعارض منافع است. خبرگزاری دانشجویان ایران

تعارض منافع در انتصاب عضو جدید هیئت مدیره باشگاه آلومینیوم

ورزش سه - ۱ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در ورزش

اخیراً نامه‌ای منتشر شد که در آن نشان می‌داد ولی‌الله حاجی‌پور، رئیس هیئت مدیره شرکت آلومینیوم اراک محمدرضا غفاری را عضو هیئت مدیره این باشگاه کرده است. دومین تغییر طی یک ماه اخیر در هیئت مدیره باشگاه آلومینیوم اراک در شرایطی رخ داد که غفاری با حفظ سمت ریاست هیئت فوتبال استان مرکزی است که این انتصاب به نوعی تعارض منافع در فوتبال محسوب می‌شود. غفاری که چندی پیش در جایگاه ریاست هیئت فوتبال استان مرکزی منصوب شد تا در این سمت ۴۴ ساله شود و یک رکورد در فوتبال به ثبت برساند، بنابر قوانین فدراسیون فوتبال نمی‌تواند در قامت عضو هیئت مدیره یک باشگاه فعالیت کند و حکم او به نوعی بی‌اعتبار است.

 ورزش سه

راهکارهای وزیر بهداشت برای مدیریت تعارض منافع: ساختار و مدیران

بهرام عین‌اللهی (وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) - ۱ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

اینکه بدانیم چقدر آمار درستی در جامعه وجود دارد، نیازمند پرونده سلامت الکترونیک است، همچنین پرونده سلامت الکترونیک می‌تواند تعارض منافع را از بین ببرد. در مسئله تعارض منافع که نمایندگان نسبت به این موضوع دغدغه جدی دارند و حتی طرحی در مجلس برای مقابله با تعارض منافع در دستور کار مجلس قرار دارد، در دو حوزه می‌توانیم عمل کنیم، نخست اینکه ساختار نظام سلامت به گونه‌ای تعریف شود که تعارض منافع در آن وجود نداشته باشد و دوم اینکه از مدیران ارشد شایسته استفاده شود. بر اساس بیانیه گام دوم از مدیرانی انقلابی، متخصص، پاکدست و فاقد هرگونه تعارض منافع با صرف وقت کافی و با روحیه همکاری با مجلس استفاده خواهیم کرد.

 دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی سبزوار

راهکارهای وزیر اقتصاد برای مدیریت تعارض منافع امیدبخش است

رضا دولت آبادی (مدیرعامل بانک تجارت) - ۱ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام بانکی

دکتر خاندوزی برای اداره اقتصاد کشور، برنامه تحولی خود را در ۱۰ محور فعال کردن ستاد اقتصادی دولت برای ایجاد هماهنگی بین دستگاهی، اصلاحات نظام مالیاتی و گمرک، اصلاحات نظام بانکی، بازار سرمایه و بیمه، محیط کسب و کار، شفاف سازی و بهبود بهره‌وری مدیریت دارایی‌ها و شرکت‌های دولت، مدیریت تعارض منافع، مدیریت بدهی‌های دولت، اصلاحات خزانه داری کل و منطق آزاد ارائه کرده است.

در برنامه پیشنهادی ایشان همچنین آسیب‌های دیگر نظام بانکی نظیر ناکارایی قوانین، نظارت‌های ناکارا، خلا جدی قواعد حاکمیت شرکتی و شفافیت در حوزه بانکداری و عدم مدیریت تعارض منافع اشاره و برای شناسایی و رفع آنها راهکارهای عملیاتی ارائه کرده است. اصلاح قوانین بانکداری کشور موضوعی است که بارها در سالیان گذشته مطرح شده ولی هیچ‌گاه به دلیل اختلافات فی مابین دولت و مجلس محترم عملی نشده است. حضور دکتر خاندوزی در تیم اصلاحی قوانین بانکی کشور از زمان حضور وی در مرکز پژوهش‌های مجلس و اخیراً کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی امیدها برای به نتیجه رسیدن این آرزوی چندین ساله را افزایش می‌دهد.

🔗 سایت بانک تجارت

تاسیس سازمان نظام مهندسی پزشکی و احتمال بروز تعارض منافع

احمد مسلمی (رئیس انجمن صنفی متخصصین تجهیزات پزشکی) - ۱ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

سازمان در حال تاسیس مهندسی تجهیزات پزشکی یک نهاد غیردولتی خواهد بود اما حاکمیت از طریق تدوین قانون می‌تواند به آن قدرت بدهد؛ یعنی دولت می‌تواند بخشی از وظایف نظارتی را به این سازمان محول کند. برای مثال نظارت بر کیفیت محصولات و بازار عرضه، قیمت گذاری و تعیین تعرفه خدمات مرتبط با تجهیزات پزشکی را می‌توان به این سازمان واگذار کرد که این مسئله در اهداف طرح نیز آمده است.

رئیس انجمن صنفی متخصصین تجهیزات پزشکی کشور در پاسخ به سؤال "با توجه به این که واگذار کردن برخی وظایف از جمله وظایف نظارتی به سازمان‌های صنفی، باعث ایجاد تعارض منافع می‌شود؛ آیا برای رفع تعارض منافع برنامه‌ای دارید؟" بیان داشت: یکی از چالش‌هایی که سازمان‌های مربوط به یک صنف دارند، بحث تضاد منافع است که ممکن است اتفاق بیفتد و باید در تدوین نهایی این طرح، مسئله تعارض منافع به خوبی دیده شود و محدوده کاری و عملکردی سازمان نظام مهندسی تجهیزات پزشکی مشخص شود چرا که اگر وظایف این سازمان به خوبی تبیین نشود، شاهد بروز مشکلاتی نظیر آنچه در سازمان‌های صنفی دیگر رخ می‌دهد خواهیم بود. اگر اعضای یک سازمان صنفی خود در بخش خصوصی منفعی داشته باشند، نمی‌توانند تصمیم‌گیری یا نظارت بدون تعارض منافع داشته باشند که این امر منجر به نارضایتی مردم خواهد شد؛ با توجه به این که هنوز جلساتی برای کارشناسی جزئیات طرح تشکیل سازمان نظام مهندسی پزشکی برگزار نشده است؛ اختیارات این سازمان هنوز مشخص نیست و باید جلوگیری از ایجاد تعارض منافع در این جلسات به خوبی مورد بررسی قرار گیرد.

🔗 خبرگزاری تسنیم

وزیر بهداشت با تعارض منافع در این وزارتخانه مقابله کند

مهدی عسگری (نماینده مردم کرج، فردیس و اشتهارد) - ۲ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

نماینده مردم کرج، فردیس و اشتهارد در مجلس شورای اسلامی با تاکید بر اینکه وزیر معمولی برای شرایط عادی نمی‌خواهیم، کرونا را مساله اول کشور ذکر کرد و گفت: این التهاب و نگرانی که به مردم وارد می‌کنیم را چه کسی می‌خواهد جواب دهد؟ اگر آقای رئیسی می‌خواهد دولت قوی داشته باشد، وزارت بهداشت وزارت پزشکان نیست؛ وزارت سلامت و وزارت مردم است. بزرگترین تعارض منافع، در وزارت بهداشت است. هیچ کس نمی‌تواند جلو مافیای دارو را بگیرد اگر دولت قوی آقای رئیسی نتواند این کارها را انجام دهد چه کسی می‌تواند؟ ما مدیری قوی، جهادی و تحول‌گرا می‌خواهیم که بتواند با تعارض منافع مقابله کند. تعویض لوکوموتیوران نمی‌خواهیم بلکه لوکوموتیو باید تغییر و تحول داشته باشد.

✉ خبرگزاری ایرنا

مصادیق تخلفات حرفه‌ای و انتظامی در بخشنامه تعارض منافع شهرسازی

خبرگزاری فارس - ۲ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

وزارت راه و شهرسازی در قالب بخشنامه‌ای نحوه اجرای بخش‌نامه تعارض منافع در حوزه تخلفات حرفه‌ای و انتظامی را مشخص کرد. بر مبنای این بخش‌نامه، موارد عنوان‌شده ذیل به عنوان برخی از مصادیق تخلفات حرفه‌ای و انتظامی عبارتند از:

- هر یک از اعضای اصلی هیئت مدیره شورای انتظامی و بازرسان سازمان استان که هر نوع ارائه خدمات با استفاده از پروانه اشتغال به کار و امتیازهای ناشی از آن به صورت شخص حقیقی یا حقوقی داشته‌اند.
- اعضای هیئت مدیره و رئیس سازمان استان که در زمان تصدی و در چهارچوب وظائف محوله موضوع مواد ۷۳ و ۷۶ آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، اقدام پیشگیرانه موثر با پیگیری انتظامی نسبت به ارائه خدمات درل‌های توسط اعضای هیات مدیر در شورای انتظامی با بازرسان سازمان استان معمول ننموده و با اصولاً در زمان تصدی مسئولیت ایشان، هر نوع خدمات حرفه‌ای به اعضای فوق‌الاشاره ارجاع شده است.
- کلیه اعضای هیات مدیره شورای انتظامی و بازرسان سازمان استان که مرکونه دریافتی اعم از حق الزحمه، حق جلسه، پاداش، اضافه کار و مزاد و برخلاف ضوابط قانونی داشته‌اند و همچنین اشخاصی که نسبت به تأیید و پرداخت وجوه مذکور اعم از رئیس سازمان استان، خزانه دار و ... اقدام نموده‌اند.

در این خصوص، سوابق کارکرد حرفه‌ای و مالی اعضای هیات مدیره، شورای انتظامی و بازرسان سازمان استان که قبلاً توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان به آن اداره کل ارائه شده است و همچنین اطلاعات ماخوذه بعدی از سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان که صحت آن مورد تأیید اداره کل راه و شهرسازی استان قرار گرفته، ملاک عمل می‌باشد.

✉ خبرگزاری فارس

آموزش و پرورش، وزارتخانه‌ای با بیشترین تعارض منافع

خبرگزاری مهر - ۲ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

شاید یکی از علت‌هایی که همیشه انتخاب وزیر آموزش و پرورش را با چالش‌های فراوان مواجهه می‌کند در تعارض منافع بسیار این وزارتخانه است. تعارض منافی که باعث می‌شود همیشه فرد پیشنهادی مخالفان جدی‌ای داشته باشد که نگاه به تجربه معرفی وزرای قبلی این را تأیید می‌کند.

آموزش و پرورش وزارتخانه‌ای با بیش از یک میلیون معلم است که کارمندان دولت حساب می‌شوند. از سوی دیگر این وزارتخانه قریب به ۱۵ میلیون دانش آموز دارد که با احتساب والدینشان عددی قابل تأمل است که برای تعلیم و تربیت فرزندان‌شان از این دستگاه عریض و طویل مطالبه دارند. تنوع ذی‌نفعان، این وزارتخانه را در یک دوگانه‌ای قرار می‌دهد که گاهی مطالبه برای دسته‌ای از ذی‌نفعان برای دسته‌ای دیگر تعارض منافی ایجاد می‌کند. به طور مثال مطالبه از کیفیت آموزشی و پرورشی ممکن است به معنای سخت‌گیری بیشتر در جذب معلمان باشد.

✉ خبرگزاری مهر

انتشار گزارش تعارض منافع در حوزه سلامت توسط مرکز پژوهش‌ها

مرکز پژوهش‌های مجلس - ۳ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

از آنجا که کارآمدی سیاستگذاری و اجرا در حوزه سلامت اثرات سازنده و مفید برای نظام اجتماعی و افزایش سطح زندگی عموم مردم دارد و همچنین نظر به مسائل مطروحه در سال‌های اخیر پیرامون تعارض منافع حوزه سلامت، مرکز پژوهش‌های مجلس درصدد برآمد موقعیت‌های تعارض منافع در حوزه سلامت را مورد تحلیل و بررسی قرار دهد تا با بهره‌برداری از آن و تلاش جهت شناسایی دقیق و سپس مدیریت آن، شاهد ارتقاء توانمندی و کارآمدی حوزه سلامت باشیم. بنابراین، در آغاز سلسله گزارش‌های مصادیق تعارض منافع، این گزارش درصدد است از منظر ادبیات تعارض منافع اقدام به شناسایی مصادیق تعارض منافع در این حوزه نموده و حتی المقدور راهکارهایی را برای بهبود فرآیندها و اصلاح سازوکارها ارائه نماید. در مجموع مدیریت تعارض منافع نیازمند الزامات و اقتضائاتی است که باید مورد توجه سیاستگذار قرار گیرد:

۱. زیرساخت‌های نهادی
۲. مدیریت تعارض منافع در سطوح عالی: یکی از دلایل مهم عدم اجرای کامل برنامه‌هایی مانند «پرونده الکترونیک سلامت»، «پزشک خانواده» و «نظام ارجاع» نیز تعارض منافع ارزیابی می‌شود.
۳. زیرساخت‌های اطلاعاتی برای مدیریت تعارض منافع در سطوح عملیاتی: سختی مدیریت تعارض منافع در سطوح عالی، مواجهه با قدرت گروه‌های ذی‌نفع و نیازمندی به شجاعت سیاسی است. اما مدیریت تعارض منافع در سطوح عملیاتی به دلیل گستردگی و تنوع مشاغل و موقعیت‌ها پیچیدگی‌های بیشتری دارد بنابراین برنامه‌ریزی و مدیریت آن نیازمند اطلاعات دقیق‌تری است.

راهبردهای کلان برای مدیریت تعارض منافع در مجلس

مصطفی شریفی (مدرس دانشگاه همدان) - ۳ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در مجلس

آنچه مسیر انتخاب یک وزیر را براساس توانایی واقعی و کارآمدی خارج کرده، مؤلفه‌هایی است که مبتنی بر انتسابات مدیریتی و مسیر رانت‌های سیاسی و مالی قرار می‌گیرد. اینکه یک نماینده مجلس در خوش‌بینانه‌ترین حالت، چه میزان می‌تواند از مسیرهای فراقانونی برای حوزه انتخابیه اش بودجه دریافت کند و یا به عزل و نصب مدیران ورود کرده و کسانی را در رأس ادارات دولتی قرار دهد که مطیع او باشند و پایگاه رأی‌های دوره‌های بعد تضمین شود، بخش کوچکی از انگیزه‌های ناصواب رأی به صلاحیت یا عدم صلاحیت وزرای پیشنهادی دولت است. علت اصلی این روند نامیمون نبود شفافیت در ساختار سیاسی کشور است. طبق گزارش سازمان شفافیت بین‌الملل در سال ۲۰۱۷ رتبه ایران در بین ۱۸۰ کشور در شاخص ادراک از فساد (CPI) 30 از ۱۰۰ بوده است. نبود شفافیت نیز موجب ایجاد فساد اقتصادی است و از جمله مهمترین راه‌کارهایی که امروزه برای مبارزه با فساد در کشورهای مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد «مدیریت تعارض منافع» است.

برای محقق نمودن این موضوع عمدتاً از سه راهبرد کلان تشدید محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها، تغییر قوانین بازی و افزایش شفافیت و نظارت عمومی استفاده می‌کنند. وقتی شفافیت در تمام ابعاد حیات سیاسی و شخصی یک مسئول جاری و ساری باشد نحوه رأی اعتماد، نظارت و استیضاح نسبت به ارکان قوه مجریه متفاوت خواهد شد. برای مثال اگر وابستگان درجه اول یک نماینده از سرمایه‌گذاران مافیایی حوزه بیمه در کشور باشند، اساساً این نماینده به سبب تعارض منافع اظهارات ناصوابی نسبت به وزیری که متولی صنعت بیمه در کشور است، خواهد داشت. هیچ راهبردی مهم‌تر و ضروری‌تر از شفافیت اقتصادی نمی‌تواند به مدیریت تعارض منافع در ارتباط با دولت و مجلس کمک کند. اعلامیه‌داری‌های مقامات رسمی از جمله نمایندگان مجلس طیف گسترده‌ای از اطلاعات از جمله درآمد، اموال، هدایا، هزینه‌ها، منافع مالی و غیرمالی خود و بستگان درجه اول آنها را به منصفانه ظهور می‌رساند. در بسیاری از کشورهای دنیا هم اکنون این روند به شدت و با دقت پیگیری می‌شود و آثار بسیار خوبی در صحنه سیاسی به جای گذاشته است. برای مثال پایگاه اطلاعات یوروپام شاخص‌های افشای اطلاعات مالی مسئولان دولتی کشورهای عضو اتحادیه اروپا را با هدف شناسایی اموال و سوگیری‌های بالقوه در فعالیت‌های عمومی ایشان در چهارسطح رئیس دولت، وزرای کابینه، نمایندگان مجلس و کارمندان بخش عمومی انجام می‌دهد و یا در برخی کشورها مانند اوکراین، رومانی و... شروع و توسعه شفافیت و مبارزه با فساد از طریق مدیریت تعارض منافع بسیار اثرگذار محقق شده است.

این ایام و در آستانه بررسی صلاحیت کابینه دولت جدید شاهد هستیم که متأسفانه بدون هیچ‌گونه شفافیتی نسبت به تعارض منافع نمایندگان محترم مجلس و برخی از گروه‌های کارشناسی در حوزه‌های صنفی و نهادهای مالی ذیل وزارت خانه‌ها، اظهاراتی صورت می‌پذیرد که اندک اطلاعات عمومی نسبت به این اشخاص نشان می‌دهد برخی موضوع‌گیری‌ها نسبت به صلاحیت‌ها تحت تأثیر تعارض منافع مفسدین اقتصادی در حوزه‌های مختلف است.

📍 پایگاه خبری یکتا

تعارض منافع؛ عامل کمبود و گرانی دارو

پویا ناظران (اقتصاددان و تحلیلگر موسسه مودیز) - ۳ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه نظام سلامت و درمان

سرانه پزشک ما که حتی از خیلی از کشورهای همسایه کمتر بود حالا بخاطر کرونا کمتر هم شده است. علت کمبود پزشک، محدودیت‌های دستوری بر گسترش آموزش پزشکی است. نهادی به اسم «شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی» داریم که وظیفه آن گسترش آموزش پزشکی است. طولانی‌ترین دوره کاهش ظرفیت دانشگاه‌های پزشکی کشور، سال‌های ۷۴ تا ۸۳ بوده که کرسی‌های آموزش پزشکی قریب ۴۰ درصد کاهش پیدا می‌کند.

در نظام سلامت، علاوه بر تعارض منافع سهامداران بیمارستان‌ها، مشکل تعارض منافع تولیدکنندگان و واردکنندگان دارو و واکسن هم داریم که باعث انحصار در تولید یا واردات شده است. وقتی به داروخانه مراجعه می‌کنید و دارو نیست یا آنقدر گران است که استطاعت خرید آن را ندارید، عموماً علتش منافع انحصاری یک واردکننده یا تولیدکننده داروست. ریشه مشکل کجاست؟ در این سال‌ها سهامداران بیمارستان‌ها و شرکت‌های داروسازی توانستند رده‌های بالای وزارت بهداشت، سازمان نظام پزشکی و کمیسیون بهداشت مجلس را در دست بگیرند. در اقتصاد به این پدیده تعارض منافع می‌گوییم، و نتیجه‌اش آن که رقابت سالم در تولید محصول و ارائه خدمات را از بین می‌برد.

منافع متعارض وزرا و معاونین آن‌ها علاوه بر کاهش کیفیت خدمات پزشکی، افزایش فشار به پزشکان بی‌سهم، کمبود و گرانی دارو نظام بیمه سلامت کشور را هم مختل کرده است. درمان-محوری نظام سلامت، راه نیافتادن پرونده سلامت، دشواری احقاق حقوق بیمار در قبال قصور پزشک و غیره همه بخاطر تعارض منافع در وزارت بهداشت است. بند «ب» ماده ۷۴ برنامه توسعه ششم، اشتغال پزشکان بخش دولتی در بخش خصوصی را ممنوع می‌کند. یعنی مثلاً استاد یک دانشگاه علوم پزشکی یا پزشک شاغل در بیمارستان دولتی، اجازه داشتن مطب خصوصی یا کار در بیمارستان خصوصی را ندارد. اما وزیر پیشنهادی آقای رئیسی کسی است که در حین ریاست بیمارستان لبافی‌نژاد در بیمارستان خصوصی «نگاه» هم طبابت کرده است. چرا نمایندگان مردم در کمیسیون بهداشت مجلس از این وضعیت شکایت نمی‌کنند؟ رئیس کمیسیون بهداشت، همکار وزیر پیشنهادی در بیمارستان خصوصی «نگاه» است. تعارض منافع!

صحبت از بیمارستان‌های خصوصی شد. حتماً می‌دانید هر شرکتی که در کشور ثبت شده باشد اطلاعات سرمایه، سهامدارها و هیئت مدیره آن عمومی و علنی است. اما بیمارستان‌ها استثنا هستند! یعنی در حالی که می‌دانیم رئیس کمیسیون بهداشت مجلس و وزیر بهداشت پیشنهادی در بیمارستان خصوصی «نگاه» طبابت می‌کنند، هیچ راهی نداریم که بفهمیم سهامدار هم هستند یا نه؟ اگر سهامدارند، چقدر سهم دارند؟ هیئت امنای هستند یا رئیس؟ نمی‌دانیم! عدم شفافیت!

در تبلیغات انتخاباتی، آقای رئیسی گفتند: «در نظام سلامت مشکلاتی که باید از آن یاد کنیم یکی بحث تعارض منافع است... دوم مسئله انحصار است.» پس کو؟! این بود پرداختن به تعارض منافع و انحصار؟! کار وزیر بهداشت طبابت نیست بلکه بهینه‌کردن سازوکارهای بهداشت، پیشگیری، و درمان است. به وزیر فوق تخصص نیاز نداریم، بلکه به وزیری که با انحصار و تعارض منافع مقابله کند نیازمندیم.

تشکیل کمیته مبارزه با فساد و تعارض منافع در وزارت کار و رفاه اجتماعی

حجت‌الله عبدالملکی (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی) - ۶ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی

حجت‌الله عبدالملکی، وزیر تعاون کار و رفاه اجتماعی در نخستین نشست اعضای شورای سیاست‌گذاری و برنامه ریزی تحول راهبردی این وزارتخانه، تاکید کرد: یک دستور کار جدی برای نشست بعدی شورای سیاست‌گذاری و برنامه ریزی تحول راهبردی تدوین کرده‌ایم که در هر یک از مجموعه‌های وزارتخانه دو کمیته شامل ضابطه زدایی و تمرکز زدایی و کمیته مبارزه با فساد و تعارض منافع شکل گیرد و از این طریق بتوانیم ضوابطی که در اختیار ماست و دست و پا گیر است را حذف کنیم. واگذاری و تمرکز زدایی اموری که قابل واگذاری به استان‌ها است نیز انجام می‌شود. کمیته مبارزه با فساد و تعارض منافع که جزو وعده‌های دولت است نیز در این حوزه راه اندازی و نتایج اقدامات مربوطه در نشست بعدی ارائه خواهد شد. سعی می‌کنیم تا دو هفته آینده نتایج برخی از راهکارهای ارائه شده را به اطلاع مردم برسانیم.

در ابتدای این نشست مدیرکل حوزه وزارتی با معرفی اعضای شورای سیاست‌گذاری و برنامه ریزی تحول راهبردی گزارش کوتاهی از عملکرد هریک از معاونین روسای سازمان‌ها، صندوق‌ها و بانک‌ها ارائه کرد.

[پایگاه اطلاع‌رسانی دولت](#)

شورای شهر، نمونه‌ی خالص تعارض منافع

میثم مهدیار (رئیس هیئت نظارت بر انتخابات شورای شهر پردیس) - ۴ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه شوراها و شهرداری

شفافیت و رفع تعارض منافع، اصلی‌ترین زمینه‌های مشارکت مردم است. وقتی کسی عضو شورای شهر است و در شهرداری هم منفعی دارد، دچار تعارض منافع می‌شود؛ به علاوه نمایندگان شوراها شهرها به صورت منطقه‌ای انتخاب می‌شوند و بعد در شورای استان گرد هم می‌آیند؛ اینجا تعارض منافع است؛ یعنی اولاً که خود شوراها باید به تخلفات خودشان رسیدگی کنند؛ ثانیاً استانداری‌ها که با شهرداری‌ها از لحاظ سیاسی اداری صاحب مشارکت‌هایی هستند، باید نظر بدهند و این خود تعارضاتی را ایجاد می‌کند؛ یکی از دلایلی که تخلف در شورای شهر و شهرداری خیلی راحت شده به همین خاطر است؛ مرجع رسیدگی به تخلفات اعضای شورای شهر خود اعضای شورا هستند.

[نسیم آنلاین](#)

تحلیل فضای مجازی: نظرات دوگانه در مورد وزیران پیشنهادی حمایت از برنامه وزیران برای مدیریت تعارض منافع و یا نقد سابقه تعارض آمیز آن‌ها

محمد عادلی

در هفته گذشته و طی روزهای پنج‌شنبه بیست و هشتم مرداد تا چهارشنبه سوم شهریورماه، ۲۶۹ توییت در توییتر، ۳۴۵ مطلب در تلگرام و ۳ پست در اینستاگرام منتشر شده است که به مسئله تعارض منافع پرداخته‌اند. در این هفته بیشتر بحث‌ها حول بررسی صلاحیت وزرای پیشنهادی در مجلس شکل گرفته بود که از یک طرف وزیران پیشنهادی در برنامه‌های خود به مدیریت تعارض منافع اشاره کرده بودند و در دیگر سو نمایندگان یا از برنامه‌های آن‌ها حمایت و یا به دلیل احتمال درگیری وزرای پیشنهادی با تعارض منافع، با آن‌ها به مخالفت پرداخته بودند. بیشترین وزارتخانه‌هایی که در مورد آن‌ها صحبت شده بود وزارتخانه‌های اقتصاد، بهداشت و آموزش و پرورش بوده‌اند که نظر کلی نسبت به وزیر پیشنهادی اقتصاد مثبت اما نظرات نسبت به وزیر پیشنهادی بهداشت به خصوص در توییتر منفی بوده است.

تلاش وزیر برای سامان دادن به نظام اقتصادی از طریق مدیریت تعارض منافع

در هفته گذشته بحث‌های اصلی در فضای مجازی حول بررسی صلاحیت وزرای پیشنهادی ابراهیم رئیسی در مجلس بود. در کانال‌های مختلف تلگرامی که بیشتر به بازنشر اخبار پرداخته بودند، عمدتاً یا برنامه‌های پیشنهادی وزرا بازنشر شده بود و یا صحبت‌های نمایندگان موافق و مخالف که عمدتاً خواستار رسیدگی به مسئله [تعارض منافع](#) از سوی وزرای پیشنهادی در حوزه‌های گوناگون بودند. در این میان بحث‌های مربوط به سه وزارتخانه آموزش و پرورش، اقتصاد و بهداشت و درمان بیشترین توجهات را به خود جلب کرده بود. در [تحلیل فضای مجازی هفته گذشته](#) شاهد بودیم که چگونه کاربران از احتمال وزارت حسین باغلی، وزیر پیشنهادی آموزش و پرورش به دلیل امکان تعارض منافع وی نگران بودند که سرانجام نیز نتوانست رأی اعتماد لازم را کسب کند.

در مورد وزارت اقتصاد، بیشتر بر برنامه‌های احسان خاندوزی به‌عنوان گزینه پیشنهادی، برای مدیریت تعارض منافع در نظام بانکی و بازار سرمایه و بورس تأکید شده بود. احسان خاندوزی در برنامه پیشنهادی خود ۱۰ اولویت را برای وزارت اقتصاد برشمرده است که یکی از آن‌ها بهبود وضعیت شفاف‌سازی و مدیریت تعارض منافع است. در مورد بورس، برنامه خاندوزی شامل هشت اصلاح راهبردی است که از جمله آن‌ها رسیدگی به تعارض منافع سهامداران عمده و خرد است که می‌تواند سبب اعتماد دوباره مردم به این بازار شود. [پایگاه خبری انتخاب](#) بخشی از سخنان وی را بازتاب داده است که می‌گوید «ساماندهی ظرفیت‌های تولیدی ذیل سهام عدالت برای بهبود بازار سرمایه در برنامه‌هایم قرار دارد... ضعف قوانین بانکی و نظارت بانک مرکزی، شرکت‌های دولتی و وجود تعارض منافع نارضایتی ایجاد کرده است که باید اصلاح شود».

هرچند خاندوزی در بیان برنامه خود در مجلس کمتر وارد جزئیات شد و از چگونگی روند اجرایی آن‌ها به‌خصوص در حوزه تعارض منافع سخن نگفت اما جهت‌گیری‌های وی بازتاب مثبتی در بین فعالان مختلف حوزه اقتصادی داشت، چنانچه به گفته [بولتن نیوز](#)، یاسر مرادی، کارشناس مسائل بانکی آن را گامی مثبت ارزیابی کرده است. وی در حمایت از خاندوزی می‌گوید: «وی نظارت‌های ناکارآمد، خلأ جدی قواعد و اصول حاکمیت شرکتی و عدم مدیریت تعارض منافع بین بانک مرکزی و بانک‌ها را از عواملی برشمرد که باعث شده‌اند بانک‌ها نتوانند به‌طور شایسته در خدمت تأمین نیازهای مالی خانوارها و تولیدکنندگان باشند؛ امری که در زمان حضور یک سال و اندی خود در کمیسیون اقتصادی مجلس تلاش کرد بخشی از اصلاح تقنینی را کلید بزند که باید منتظر به نتیجه رسیدن ثمره این تلاش‌ها ماند». همچنین از دیگران کسانی که برنامه‌های خاندوزی را مثبت ارزیابی کرده است محمدرضا حسین‌زاده، مدیرعامل بانک ملی ایران، است که به گفته [کانال خبر فوری](#) چنین اظهار کرده است: «در برنامه وزیر اقتصاد پیشنهادی به موضوعاتی چون ناکارایی قوانین حوزه بانکی، نظارت‌های ناکارا، خلأ در قواعد حاکمیت شرکتی و لزوم مدیریت تعارض منافع اشاره شده است که اصلاح هرکدام از این موارد می‌تواند نظام بانکی را با افزایش بهره‌وری و کارایی مواجه کند».

همه این اظهارنظرها در حالی است که تعارض منافع در نظام بانکی کشور و یا بازار سرمایه به قدری پیچیده و گسترده است که مشخص نیست خاندوزی چگونه در نظر دارد به آن‌ها رسیدگی کند. در مورد [شبکه بانکی](#) کشور ملاحظه می‌شود که انواع و اقسام تعارض منافع از تعارض درآمد و وظیفه، اتحاد ناظر و منظور، اشتغال بیرونی و... وجود دارد که نشان از آسیب‌زا بودن ساختار کلی آن حکایت دارد. در مورد [بازار سرمایه](#) نیز مشاهده می‌شود که اساساً اقدام چندانی برای مدیریت تعارض منافع در آن تا به حال انجام نشده است چنانچه برخی افراد وجود رانت اطلاعاتی برای کارگزاری‌های بورس را یکی از عوامل از دست رفتن سرمایه مردم در دو سال اخیر می‌دانند. با این اوصاف مشخص نیست که خاندوزی چگونه می‌خواهد برنامه‌های خود را عملی کرده و یا از سد کارشکنی‌ها در این مسیر بگذرد.

اما برخلاف خاندوزی که تقریباً می‌توان گفت نظر مثبتی به برنامه‌های وی و احتمال رسیدنش به وزارت به‌خصوص در فضای تلگرام وجود داشت، بهرام عین‌اللهی، وزیر پیشنهادی بهداشت، از چنین اقبالی برخوردار نبود. هرچند وی نیز در بخشی از برنامه‌هایش خود را ملزم به جلوگیری از تعارض منافع نشان داده بود، اما هم نمایندگان مخالف وی و هم کاربران در فضای توئیتر، او را کسی می‌دانستند که از تعارض منافع سود برده است. به‌عنوان نمونه طبق گزارش [کانال آخرین خبر](#) محمدجواد عسکری به‌عنوان نماینده مخالف، با اشاره به نامه برخی پزشکان برای منع واردات واکسن، از امضای بهرام عین‌اللهی در این نامه انتقاد کرد و گفت: «کسی می‌تواند با مافیای دارو مقابله کند که خود ذی‌نفع نباشد». عباسی دیگر نماینده مخالف نیز در همین راستا گفت: «در رابطه با موسسه سرم‌سازی راضی آیا تعارض منافع باعث شد تا سرم‌سازی عقب بماند؟ چرا این دو مجموعه نتوانستند آن وظیفه‌ای که بر عهده آن‌ها بود را انجام دهند». گودرزی، دیگر نماینده مجلس نیز وی را مقصر عدم افزایش ظرفیت پذیرش دانشجوی پزشکی دانست و گفت: «بحران کشور کمبود پزشک است؛ در طول ۱۱ سال تصدی شما در شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی روند جذب دانشجو کاهش یافته است».

همان طور که در سخنان نمایندگان مخالف وی مشهود است، وی در مظان برخورداری از انواع تعارض منافع قرار دارد که با توجه به شیوع کرونا می‌تواند اوضاع را برای وضعیت سلامت جامعه وخیم‌تر کند. برخورداری از چنین منافعی، همان مسئله‌ای است که برخی مسئولان وزارت بهداشت در دولت پیشین نیز متهم به آن بودند و با این اوصاف گویا همچنان در این دولت نیز پابرجا خواهند ماند. کاربران توییتر نیز که حساسیت بیشتری به این حوزه دارند، حضور وی را در دولت از دو جهت نقد کرده‌اند. دلیل اول آن‌ها این است که عین‌اللهی پزشک بوده و در نتیجه حتی اگر تعمداً هم نداشته باشد، ناخودآگاه به سمت حمایت از پزشکان کشیده می‌شود. دومین دلیل آن‌ها نیز فعالیت وی در بخش خصوصی است که به‌طور واضح می‌تواند حامل تعارض منافع باشد. در ادامه به بخشی از این توییت‌ها اشاره می‌شود:

«با توجه به سوابق آقای عین‌اللهی که مشاور آقای قاضی‌زاده هاشمی بودند و فعالیتشون در بخش خصوصی پزشکی دچار تعارض منافع می‌شویم».

«اساساً نباید وزیر بهداشت پزشک باشد که به نفع پزشکان کار کند بلکه باید یک مدیر قوی باشد که تعارض منافع نداشته باشد، یک پزشک هر جور باشد طرف پزشکان خواهد گرفت».

«نه به وزیر پیشنهادی بهداشت که قصد ادامه وضع کنونی را دارد. طبق صحبت‌های مخالفان، وزیر پیشنهادی سرشار از رانت و لابی‌گری و دارای تعارض منافع می‌باشد».

در حال با پایان بررسی صلاحیت وزرا در مجلس، هر دو وزیر موفق به کسب رأی اعتماد شدند یکی با برنامه‌هایی برای مدیریت تعارض منافع و امیدواری دیگران نسبت به وی و دیگری با وجود مخالفت‌های شدید و احتمال برخورداری از تعارض منافع. هرچند پرنگ شدن مسئله تعارض منافع در بررسی صلاحیت وزرا یا برنامه‌های پیشنهادی‌شان مایه امیدواری است اما همچنان این نگرانی وجود دارد که چگونه قرار است این برنامه‌ها اجرایی شوند چراکه تعارض منافع چنان در کشور تعمیق یافته است که تنها اراده یک نفر برای مقابله با آن کافی نیست.

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۵۹

شماره پنجاه و نهم - ۳۰ مرداد تا ۵ شهریور ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

